

Kunstkritikk av Kjetil Røed, 15.juni 2024

Soloutstillingen «HJEM - Stillhetens land» - Volodymyr samtidskunstlaboratorium, Berger

Velkommen!

Og takk for at jeg fikk mulighet til å åpne Kari Elisabeth Haugs utstilling Stillhetens land her på VÅLÅDYMUR samtidskunstlaboratorium på Berger.

Hva er det vi ser i kunst? Og hva er det vi kan si om det vi ser?

Når vi ser kunst er det alltid konkret og umiddelbart, som Elisabeth Haugs malerier, som vi kan se rundt oss idag. De kretser rundt det vi kaller det store spørsmål: Hva er meningen med et menneskeliv? Hva er liv, og død, og hvordan håndterer vi disse tingene? Store spørsmål, altså.

Eller?

Jeg lurer på om vi gjør hverandre en bjørnetjeneste ved å kalle disse spørsmålene “store”, for det antyder at svarene skal være episke, storslagne, sterke og substansielle, men i virkeligheten ligger de mest fruktbare svarene snarere i forsøket eller utkastet, skissen kanskje, som vi kan se i Kari Elisabeth Haugs verker.

Uttrykket er det fragmentariske, sårbare og foreløpige – til forskjell fra det symboltunge, svulstige, konkluderende og, ja, autoritære. Elisabeth Haug sier “kan det være slik”? I stedet for “slik er det!” Dette er det som, etter min mening, løfter disse verkene, og gir dem deres menneskelige troverdighet. Dette er det som gjør dem sårbare, slik vi mennesker er sårbare bak rustningen og masken, dette er det som gjør uttrykket avskrellet, slik vi er nakne under klærne og bak de store ordene. Det er noe sannferdig i nakenheten, noe som ikke kan skjules når det har kommet frem, og dermed også sant i disse kunstverkene, fordi tyngden, eller kanskje heller den menneskelige verdigheten i de såkalt “store” spørsmål kan kun avdekkes når vi innser hvor sårbare, utprøvende og hverdagsnære svarene må være om vi skal komme noen vei med dem.

For Elisabeth Haug kommer ikke med noen endelige svar, men gir snarere en distinkt, tvetydig form til våre forsøk. Tvetydighet er ikke her noe negativt, men snarere den nødvendige kompleksiteten vi trenger for å tenke grundig over noe. Hennes malerier gir oss tillatelse til å dvele ved det mangetydige, slik for eksempel den amerikanske kunstneren Cy Twombly gjør det, som enkelte av hennes verker kan minne om. Den franske filosofen Roland Barthes sier om Twombly, og jeg mener det gjelder Kari Elisabeth Haug også at “det er en klarhet i varheten hos Twombly, men dette er ikke en vaghet som gjør ting tåkete og dunkelt, men som beroliger oss og lærer oss å leve med og gjennomleve betydningens kompleksitet.»

Med den optikken blir maleriet «Treenighet» ikke et ikonisk bilde av kanoniserte hellige figurer vi kjenner fra troshistorien – Gud, den hellige ånd, Messias, eller Buddha, for eksempel – men snarere omriss av energiske felt, små livsirkler, som resonnerer med hverandre, som like gjerne kan være en liten, helt vanlig familie –mor, far, barn – eller en

liten krets av venner, som messias, jomfru maria eller en eller annen viktig profet. Disse sirklene, eller kanskje vi skulle si innsirklingene, er livskraftens minste felles multiplum fordi de fremstår som skjøre og på samme tid kontaktsøkende. Sitrende i en felles rytme.

Enhver rose kommer til seg selv i en hage, slik hver og en av oss kun blomstrer i flokken, som vi kan se i et annet av Kari Elisabeth Haugs verker.

Denne søken etter flokken din, enten du er rose eller menneske, vi finner i hennes kunst ellers også, og den finner ofte form ved å trekke en linje mellom den vi er for oss selv og nødvendigheten av å være sammen. Det trenger altså ikke være snakk om mennesker som søker fellesskap – også naturens samspill og vennskapelige økosystem spiller en viktig rolle i bildene vi har rundt oss. For uansett om vi tar veien om en rose, en elv eller mineralrik, rød jord (som vi kan ser i et bilde av moder jord her) er det for å finne frem til andre eller til det større livet i naturen, ja, båndet mellom alt levende, det som holder oss i live og det gjør livet verdt å leve. Fellesskapet.

Båndet eller røttene eller kjærligheten eller vennskapet, som er livets tråder, er nedfelt i sporene vi setter i hverandre, som i sin enkleste og mest pregnante form kan sees i et annet av Kari Elisabeth Haugs malerier, ved navn “avtrykk”. Her ser vi tre linjer, et lite visuelt dikt, haiku om du vil, som kanskje står for hva vi legger igjen hos en annen. Men det står også for båndet mellom verket som livsuttrykk og betrakteren som står foran verket, for det er jo ikke slik at vi som står her idag isolert fra kunsten rundt oss og betrakter det som pågår der på avstand. Nei, vi tar del i kunstens prosesser enten vi vil eller ikke. Vi er roser som vil være en del av hagen, venner som søker sammen i kunstkollektivets utvidede vennskapskrets.

Parker og torg er allmenninger, de er felles rom vi alle kan oppsøke, ha glede av og vandre rundt i som vi lyster. De er steder for rekreasjon og ettertanke og ingen andre skal kunne legge seg opp i om du leser en bok, eller skriver en bok, eller tar en prat med kjæresten eller bare nyter en kaffekopp. Men også kunstverket er et slik fellesrom, det er i dette “landet mellom” som et av Kari Elisabeth Haugs verk heter, vi kan kretse rundt og komme tilbake til flokken vår og friområdene vi trenger, slik andre fellesrom blir steder å blomstre ellers også.

Hennes verk er en invitasjon til å være sammen om arbeidet med de store spørsmål, som kanskje heller er små, som sagt, men ikke mindre viktige, for vi er sammen også der, som betraktere og mennesker, som vi er sammen her idag, foran eller kanskje til og med i Kari Elisabeth Haugs verk. Ja, de tre små strekene, og alle de andre sporene i verkene rundt oss, er invitasjoner til fellesrom, hvor vi kan jobbe sammen med hva kjærlighet er, hva et hjem er, hva en familie er, hvordan vi skal forholde oss til døden og hva som er meningen med det hele. Ingen av dem har endelige svar, men alle er henvendelser tilgjengelig for alle, og adressert til alle, og kanskje treffer de akkurat deg, slik at du kan tenke videre over hva du har sett, tenkt og følte gjennom livet med andre.

La oss gå inn dit sammen.